

מסורת הש"ס

(א) דברים י"ז: יח. תוספתא
דמ"ד פ"ב [ע"פ], (ב) מסכת
בבא, (ג) נחמיה ע"ד;
(ד) נחמיה ו', (ה) נדבכים
(ו) ויקרא (ז), (ח) ויקרא
פ"י לענין קרבן, (ט) נדבכים
הנזכרים שבעה וי"ח
הנזכרים.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אמר כי
וכפי שיטתו וי"ח לפי
כל הטעם.

גליון הש"ס

גם' אשר רבא שבעה
שלא אוכל ככר וי' עין
תשנה מהרש"ם חלק י"ד
פי' רמז:

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

כח.

עין משפט
גזר מנחה

פר א ב מ"י פ"ג מהל'
נזירות ה' י'
פר ג מ"י פ"ו מהל'
שבעות ה' י' [ש"ע]
י"ד פ"ח פ"ה ה':
פר ד מ"י פ"ח מהל'
סנהדרין הלכה ו':
פר ה מ"י פ"י מהל'
שבעות ה' י':
פר ו מ"י פ"ד מהל'
טו ונירסו חייב ועין
כ"ח פ"ח פ"ד מהל'
י"ד פ"ח פ"ד מהל'
פ"ח ז מ"י פ"ח ה' ח
וירסו פטור ועין
כ"ח פ"ח פ"ד מהל'
ט: פ"ח ז מ"י פ"ח ה' ח

רבינו הגאון

עליה ופירש איבער חזקא
בשבעה שלא אוכל ככר
זו ואע"ג דכיון דאכל
כזית סמנה עבר בשבועתו
אמרי מנחם חזקא שלא
למסור ליה כזית בתרא
בגמרא נמי לכזית קמא
למסור למפרע: איבער
חזקא בשבועה שלא
אוכלה ולא מחייב עד
דאכלה לה כזית מיהא א
שייך סמנה כזית חזקא
לאשמועי' עליה ואי לא
לא: ואקשינן וזי אס
אכלה כזית אינו נשאל
עליה והא גבי נזירות
דמנחם הראשונה ושלמח
והפירש עליה קרבן וקמי
נשאל על הראשונה עלתה
השניה בראשונה והיא
בשאלה כיפ' דכיון דלא
כיפ' עינין לא השלימה
והתניא כיפ' כו' ופירש
רב אשי נזירות קא דמי
עלה דשבעה ימי גרם
לשניה שלא תחול במקום
הראשונה הלא הראשונה
שהיא בחוקת נזירות כיון
בשבעה נמצאת מנינא
לשניה: אמרי אסר אפי'
אכלה כזית כיון דמסור
מעשה נשאל עליה מנ
דמנינא שאלה למלקוח
לפטור אס היה מויד
התניא נמי אכלה בשוגג
לקרבן אבל כפתורו על
העמוד אינו נשאל עליה
כדשמואל דאמר כפתורו
על העמוד וזין מביד
פטור: והא שנייה דאמימר
לענין כפתורו ליתא
ולא דמיא לדשמואל
דהתם ר' נפתר דכיון
אמרי כפתור דמי כפי
שליקא: אבל האי לא
ר' נפתר להלקותו רש
לו להשאל עד שילקה
וקמינא דאמימר איתא
ושמעתא דבבא בירורא
היא לענין מלקות: אמר
רבא שבעה שלא אוכל
ככר זו אס אוכל זו
לא ואלה הראשונה בשוגג
והשניה במזיד חייב.
והשניה במזיד ושניה
בשוגג פטור. ושתיהן

אמר רבא שבעה שלא אוכל ככר זו אס אוכל זו. מה שפירש
בקונטרס אין שבעה חלה אלא בשעת מעשה הראשון הלכך
היה שעתא שעת שבעה היה ואס בלתי שעה זכר את שבעתו
קרינא ביה האדם בשבעה וחלה עליה שבעה להתחייב קרבן על השוגג
בין שאלה התנאי ראשון בין שאלה
האיסור ראשון ובלגד שעה שגגה
באכילת האיסור זה הפי' מגומגם
דבאכילת האיסור ראשון לא משתמ
חייב קרבן דאי אכלו בשוגג לא קרינא
ביה האדם בשבעה ולא חלה עליו
שבעה ואי אכלו במזיד הא בעינן שגגה
באכילת האיסור לפירוש הקונטרס ואי
אפשר ליישבו אלא בדוחק דמשמח
לא כגון ששעה שאוכל האיסור ראשון
לא שעה שבעה וזה האדם בשבעה
אכל בשוגג הוא שאינו יודע שזה
הככר שנשבע עליו ואע"פ שזמור
לאוכלו חשוד שגגה הואיל ובראנו של
היה אוכל לפי שמתאוו לאוכלו של
תנאי או כשם ענין שזריך לאוכלו
כגון שנשבע לאוכלו או שמתקן עליו
וכל זה דוחק ומה שפי' נמי בסמוך
גבי אכל את ראשון כו' האי דנקט
אכילת התנאי ברישא לא משום דאי
עניד איפכא לא חייבא דודאי חייבא
ומתחייב למפרע אינו ר"ל איפכא
מנבא דקאי זה דהיינו שאלה האיסור
תחלה בשוגג ממע ששעה שבעה
דאי לא חייבא כלל דלא היה האדם
בשבעה ולא בעי נמי למימר שאלה
איסור במזיד לגמרי תחלה דאין כאן
שגגה בשעת אכילת האיסור ואין י"ל
כלל שהיה הקונטרס ר"ל דמתחייב

למפרע מלקות דאין ככר שיתחייב מלקות כיון שאפי"כ אכל התנאי
בשוגג ועוד לפירוש ר"ת אדרבה חייב קרבן בנאכל האיסור תחלה
במזיד ותנאי בשוגג אלא ר"ל כדפירשית שאלה האיסור ראשון וזכר את
השבעה אכל אינו יודע שזהו הככר שנשבע עליו ושוב מלמדי במוס'
רבינו אלמן שכתב שהסופרים טעו וכן ראוי להיות לאו משום דאי
עניד איפכא חייבא דודאי לא חייבא שכמו שזאת אינה חלה ופטור
אף אותה אינה חלה וכן כמובן בפירושים אחרים מרש"י ועל מה שפי'
בקונטרס תחלה כדאמר ראשון כמובן שלא היה יכול להבין ועוד
דוחק לפי' הקונטרס דגבי שגגה עזמה וזוון חכמה בסמוך לר"ך
לפרש דחייב לא קאי אלא אשניה ומשמע דקאי אחרונה ונראה
לפרש דלא מיפטר משום אדם בשבעה אלא על התנאי לחודה
כשאוכלו בשוגג בין בתחלה בין בסוף אבל על האיסור לא חייש
דשעת אכילת התנאי הוא דחייבא השבעה עליה הלכך בעינן שלא
יהא אנוס זה ואינה של תנאי קרי ראשונה כדפי' בקונטרס' והא דקאמר
ראשונה בשוגג ושניה במזיד פטור לאו דוקא נקט דה"ה שניה
במזיד תחלה כדאמר ראשון כמובן שאלה שבעה עליו כלל כיון שאלה של
תנאי בשוגג והא דקאמר נמי ראשונה במזיד ושניה בשוגג חייב
לאו דוקא ראשונה במזיד תחלה דה"ה שניה בשוגג תחלה ואפי"כ
ראשונה במזיד ובלגד שלא יהא זכור שאלה שבעה שאלה הראשונה במזיד
ככר אכל השניה שאלה היה זכור אפי"כ לאו שז מידעו הוא שהיה
במזיד הביא עצמו ליד האיסור לא נמי אפי"כ זכור חשיב שז מידעו
הוא דחמיר ליה לאיניש טפי אכילת האיסור מן התנאי כדאמר בריש
פ"ב דנדרים (ד' טו.) כי לא זכיר בתנאי אכל באיסוריה מזהר וכפי
(ה) השעיה וי' שפרש הסוגיא אלא משמע דקאי פירוש ר"ח דחילית
השעיה תלוי באכילת התנאי וכן חייבא ראשונה וז"ל
איפכא ראשונה בשוגג ושניה במזיד חייב ראשונה במזיד ושניה
בשוגג פטור וקרי לאיסור ראשונה לפי שמתאוו חלה לא אוכל
אס אוכל זו והא דנקט שתיין בשוגג לא איזטרין אלא משום דבעי
למיתני תחלה במזיד והא דנקט לבסוף אכילת התנאי והדר אכילה
לאיסוריה ותחלה נקט בלשון ראשונה ושניה לא דק בלישניה ור"ת
מפרש כפי' הקונטרס דבאכילת מעשה הראשון תלוי חילול השבעה
ובין של תנאי ובין של איסור אס אוכלה תחלה בשוגג לא קרינא
ביה האדם בשבעה אלא שמפרש ר"ת דאזנה שאוכל תחלה קרי
ראשון בין של תנאי בין של איסור ושל בסוף קרי שניה והשעתא אחי
שפי' הא דלר"ך לפרש אכילה לאיסור והדר אכילה תנאי וכשאלה
תחלה במזיד האיסור ואפי"כ התנאי בשוגג חייב דלא בעינן שגגה באכילת האיסור
הא דקאמר זו וזוון עזמה ושגגה חכמה על השבעה וזריך למחוק לפירוש
שאלה וזוון עזמה לגמרי שהיה דעתו לאוכל בלתי שעה גס מידעו הוא אי נמי
כשאוכל השניה בידו עזמה ובשגגה חכמה על השבעה וזריך למחוק לפי שלא היה
אדם בשבעה ולשון וזוון עזמה משמע מתכוין לאוכלו באיסור אף על פי
שאוכל התנאי הלכך לאו שז מידעו הוא דוחק:

כס

אפי' כל שואל. שיר נמי מעכב שלא עבר על שבעתו ורואי לשאלה:
מינו דמהניא שאלה כו'. והא כי אכליה לכית קמא עדיין כל זמנים שבה
אסורין עליו ומחייב להו שאלה וכיון דנשאל וקיי"ל חסד עוקר נדר
מעיקרו ואשתתא דלא היה שם שבעה כלל הלכך כית קמא אשתתא
על הראשונה. אלא אפי"כ דאזנה לא
כולה נשאל עליה: שאל גלה. פתח
אלה מועד את ראש נזיר דכתיב:
דר' אליעזר. במסכת נזירות (דף כג.)
תגלית מעכבא. לשמות יין וליטמא
למחם הלכך הו' שיר: אפי' אפי'
נזירות קא רמיס כו'. לעולם משעבר
על שבעתו לא חייב לשאלה ולא
מחייב לה שאלה. ודקשיא לך נזירות לאו
המנייה היתה גורמת לך לומר כן:
כלומר מי גרס לך לומר שהימים
המנייה לא לשניה נמנו אלא לראשונה
דמיא אלא לה ראשונה ותקשי לך
לראשונה היתה גורמת לך לומר כן:
ואינה. והרי גלה חסדך לך שחשמו
של זה חסדך ועקר את הראשונה
מעיקרה ונמלא מנין המניי של שניה
נמנה וכולה ראשונה אכתי הוה קיימא
כשנשאל. אכל ככר שנשבע עליה
ואכלה על כרחך עבר לה שבעתו
וכיון אין לה שאלה: הי"ג אמרי אסר
אפי' אכלה כולה נשאל עליה דאי
בשוגג מחוסר קרבן ואי במזיד מחוסר
מלקות אכל כפתורו על העמוד לא:
מחוסר קרבן. וקרבן הוה ליה שיר
וכן מלקות למזיד אכל כפתורו ללקות
שז אין כאן שיר שחרי הוא כאלו
לוקה ככר כדשמואל: פס' דף. ונמנה

במסכת זו ואיכא וקאלה אחרי' (מסכת דף כג.):
אמר רבא שבעה שלא אוכל ככר זו אס אוכל זו. מנאלת האחת איסור
והאחת תנאי זו ונשבע עליה איסור וזו שיתלה זה הו' תנאי.
ואשמועינן רבא דכל שבעה שנשבע על תנאי ותלה דבר בחיבורו אין
איסור השבעה חל עליו בשעת שבעה אלא בשעת מעשה הראשון
הלכך היה שעתא שעת שבעה היה ואס בלתי שעה זכר את שבעתו
שבעה קרינא ביה האדם בשבעה וחלה עליו שבעה להתחייב קרבן
על השוגג בין שאלה התנאי ראשון בין שאלה האיסור ראשון ובלגד
שעה שגגה באכילת האיסור ומלקות על המזיד ובלגד שעה
התנאי באכילת האיסור ואס ככר שעה שבעתו בשעת מעשה הראשון
לא קרינא ביה האדם בשבעה ואין השבעה חלה עליו לא לקרבן ולא
למלקות ומיחייב ליה סייעתא לקמן [ע"ג] ממתינן דנדרים: אכל אס
הראשונה כו'. היה דתנאי קרי ראשונה שכן היתה מדר שבעתו אס
אוכל זו לא אוכל זו. והאי דנקט אכילת התנאי ברישא לאו משום דאי
עניד איפכא לא חייבא דודאי חייבא ומתחייב למפרע אלא משום דבעי
למיתני ראשונה במזיד ושניה בשוגג חייב קרבן. ודוקא דהך שניה
דאיסור הוא דחייב לה שגגה באכילת האיסור דאי בתנאי לא מיחייב
קרבן על אכילת האיסור למפרע שהיתה מויד ובהיתר שעדיין לא
נאסרה עליו ואע"פ שהוא שוגג בשעת אכילה אחרונה שהוא עובר
זה על השבעה למפרע שגגה באיסור בעינן: אכל אס הראשונה
בשוגג ושניה במזיד פטור. בשעת אכילה ראשונה ככר שז מידעו
וכשאלה האיסור היה זכור את שבעתו ועבר עליה במזיד פטור
ממלקות ואפי' בהתאמה לפי שלא חלה שבעה עליו שהרי בשעת אכילה
ראשונה היתה שבעה ראויה לחול ככר שזיה היה ולא קרינא ביה
האדם בשבעה וכל שכן מקרבן שאין קרבן על המזיד: ראשונה במזיד
ושניה בשוגג חייב. כשאלה התנאי ראשון היה זכור את שבעתו ואכלו
במזיד ובהיתר גמור שהרי לא עליו נשבע והוא אכילה ראשונה במזיד
וכשאלה שניה את האיסור אכלו כהעלם שבעה חייב קרבן הואיל
ובאכילה ראשונה זכור היה את שבעתו ויודע שנאכילה זו אוסר עליו
את השניה האדם בשבעה קרינא ביה וחלה עליו שבעה וכשאלה
שניה שוגג הרי עבר על שבעתו שוגג וחייב קרבן: שתיין בשוגג
פטור. בין שאלה התנאי ראשון בין שאלה האיסור ראשון פטור
כדפירשית שהרי באכילה ראשונה היתה שבעה ראויה לחול ובאותה
שעה היה שזוח ולא חלה עליו השבעה לאסור את השניה עליו:

שתיין

תחלה במזיד האיסור ואפי"כ התנאי בשוגג חייב דלא בעינן שגגה באכילת האיסור
הא דקאמר זו וזוון עזמה ושגגה חכמה על השבעה וזריך למחוק לפירוש
שאלה וזוון עזמה לגמרי שהיה דעתו לאוכל בלתי שעה גס מידעו הוא אי נמי
כשאוכל השניה בידו עזמה ובשגגה חכמה על השבעה וזריך למחוק לפי שלא היה
אדם בשבעה ולשון וזוון עזמה משמע מתכוין לאוכלו באיסור אף על פי
שאוכל התנאי הלכך לאו שז מידעו הוא דוחק:

